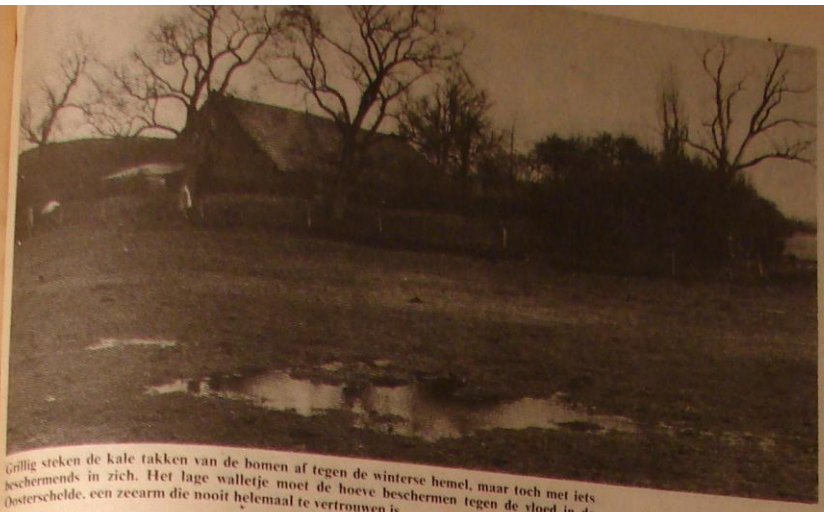

Grillig steken de kale takken van de bomen af tegen de winterse hemel, maar toch met iets beschermends in zich. Het lage walletje moet de hoeve beschermen tegen de vloed in de Oosterschelde, een zeearm die nooit helemaal te vertrouwen is.

gelijkheden. Het bedrijf zal er door vergroot kunnen worden, want die schorren en misschien ook nog wat van de slikken zal blijvend droog komen, en dan heel goed bouwland worden. Hoeveel dat zal gaan worden dat weten ze ook nog niet. Veel zal er ook afhangen van het peil van het Zoommeer. Zeker zijn ze natuurlijk wel van de schorren en slikken die nu al bij het bedrijf behoren. Maar ze zijn ook heel erg geinteresseerd in de stukken land die verderop liggen en mogelijk straks ook bruikbaar worden. Ze zullen zeker niet stil zitten en wachten tot het zover is, want dan is het misschien te laat. Ze kunnen best wat meer grond gebruiken, want nu ze nog met zijn drieen thuis zijn, gaat het allemaal best. Maar als ze misschien straks gaan trouwen, en gezinnen krijgen, dan is een uitbreiding van het areaal zeker een welkome zaak.

Toch hoeven ze niet alleen op de Oesterdam te wachten, want volgend jaar zal er ook bij Bergen op Zoom een begin worden gemaakt met de verhoging en versterking van de buitendijk. Door deze dijkverhoging en een nieuwe dijk zal er dan een stuk land bijkomen dat daarna voorgoed aan de invloed van eb en vloed zal zijn onttrokken, een lap van zo'n vijftien hektare. En op zulke bedrijfsuitbreidingen hebben ze goede hoop, vooral wanneer deelte weiland, dat zijn dan de stukken het dichtst tegen de hoge grond, die alleen nog bij springvloed onder water komen. Je hoeft hier gelukkig niet al te veel drukte te maken om de zaak af te palen en af te draden. We laten het vee daar maar partijen op die vlakte. Ze lopen eigenlijk nooit weg. Alleen afgelopen zomer met die hitte, toen hadden we wel eens problemen, want de dieren zochten de koelte van het water op, en gingen dan veel te ver bij eb de slikken op, om in het zoute water verkoeling te zoeken. Voor de rest laten we het vee maar een beetje doen. Ook nu in deze tijd loopt er jongvee nog zomaar los, op het land waar nog wat peekoppen zijn achtergebleven. Maar als het donker wordt dan komen ze uit zichzelf terug om de stal binnen te gaan. Je zit hier eigenlijk als een koning in zijn koninkrijk, zegt Adri blij, en hij zelf konstateert nog eens dat het eigenlijk niet beter kan. Klauwgebreken hebben wij hier met het vee nooit, wij steken dat op het feit, dat de dieren regelmatig met hun hoeven in het zoute water komen. Op deze manier is het wel makkelijk om vooral jongvee te houden.

We lopen rond het bedrijf en bekijken de oude gebouwen. Ze zijn solide, en zullen zeker nog lang niet in elkaar zakken, ook niet bij een zware orkaan. Trouwens hoeveel woeste orkanen hebben deze schuren en schouwen, al niet veel te weinig zijn doordrongen van het nut van een diepe grondbewerking. Wij doen dat hier al jaren, en je kunt het verschil zo treffend zien. Vooral op die zandgrond, daar zitten vaak die keiharde "moerlagen" in. Als je die weet te doorbreken, en van die storende laag afbent, dan is je grond ineens twee keer zoveel waard geworden. Dan zijn er wel eens die zeggen 't is bij mij niet nodig, maar dan moeten ze zelf maar eens hier en daar een profielputje maken in het land, dan kunnen ze pas weten of het nodig is of niet.

Bij storm spettert de Schelde het huis nat.

Buiten is het een echte decembermiddag. Boven Bergen op Zoom hangt een zware bui. De lucht is er inktzwart, de kerkklokken van de wijk het Fort luiden voor de mis. Een krooi kraaien wiekt snel door de lucht, als ze zo doorgaan, zitten ze zo in België. Als je hier staat zegt Hugo, op oudejaarsnacht om twaalf uur dan zie je overal om je heen het vuurwerk afschieten. Als je al de plaatsen bij elkaar zou tellen die vanaf dit punt te zien zijn dan zou je die niet op de vingers van twee handen kunnen houden.

We gaan de schorren op. De boerderij is niet beschermd door een kunstmatige waterkering. ken tegen de schuur aanvliegen. Tijdens de watersnood van 53 hebben we hier natuurlijk ook goed prijs gehad, maar het voordeel van de ligging tegen de helling was natuurlijk dat het water ook dezelfde dag weer weg was. Niettemin was het wel gelijk een goeie bende in en rond het huis. We hebben wel eens meer in een situatie verkeerd waarbij het noodzakelijk werd geacht door de mensen van de dijkbewaking dat we maatregelen troffen. Toen hebben we eens al het vee losgesneden, maar 't bleek later voor niets te zijn. Nou als je dan die sneren, vaarzen en koeien allemaal door elkaar hebt lopen, en eer je dan alles weer vast hebt staan, dat is een heel karwei, en nu zijn we toch niet meer zo scheutig om maar ineens alles los te maken.

Het is goed hoor dat die mensen van de dijkbewaking er zijn. Maar ze kunnen wel eens te gemakkelijk waarschuwen. Daarna stappen ze in hun auto, en wij kunnen dan later het hele zaakje weer op zijn plek zien te krijgen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat wij dan daarna lekker gaan slapen. We blijven wel wakker en op onze hoede, als het ware in de startblokken om in te grijpen als het nodig is. Je moet er natuurlijk ook tegen kunnen, want in zulke dagen en nachten is er altijd wel een zekere spanning. Er zijn hier mensen geweest, die bij ons 's avonds wel eens hebben gelogeerd, en later zeiden, nou hier wil ik voor geen geld ter wereld wonen, en zeker niet 's nachts blijven. Ja, het is een eenzame hoeve, vroeger zeer zeker maar toch ook nu nog. Bij sommige bedrijven zocht men het in blinden voor de ramen, om de zaak goed af te schermen. Op Hildenisse, hebben destijds de bouwers nog meer veiligheid verwacht van duimdikke staven ijzer door die voor de ramen te bevestigen, waaraan inbrekers zo ze al de moed zouden hebben gehad, toch een urenlange kluif aan zouden hebben in de woelige tijden die achter de hoeve liggen. Zo, toont een oude prent, het Franse beleg in 1774 van Bergen op Zoom. Hildenisse, staat daar ook afgebeeld, de Franse troepen bivakeerden er.

't Wordt schemerig, buiten is het guur, de wind suist door de kale bomen, 't wordt tijd voor een warm bakje koffie. In de woonkamer van Hildenisse is nog maar weinig veranderd aan het interieur, zoals het vroeger was - is het ook nu nog -. Gelukkig heeft men hier nooit de behoefte gevoeld om de zware balken weg te werken achter een goedkoop stukje zachtboard. De grote schouw is er nog helemaal intakt, wel staat er nu een gewone kachel voor, maar in een handomdraai zou alles weer te gebruiken zijn, zoals het altijd is geweest. Er is nu elektrisch licht, maar dat is er ook nog maar negen jaar. Voor die tijd gebruikten we gaslampen en stallantaarns. Adri. moet eens lachen, als hij zegt, ik vraag me af, ze hebben het wel eens over landschapsparken. Zouden ze dan zo ver willen gaan dat ze bijvoorbeeld hier

De weduwvrouw Bogers met haar drie zonen. Drie jonge kerels die het in de landbouw echt nog wel zien zitten.

je met zijn drieen boer wil blijven.

Doordrongen van de noodzaak samen te werken

Ons vader die heeft ons altijd geholpen met de gedachte om boer te worden. Er werd en wordt wel eens beweerd dat er geen toekomst is voor de boer, op bedrijven die niet aan bepaalde grootte voldoen. Maar hoe je het ook bekijkt, je moet ook zelf in de toekomst geloven. Wanneer je dat doet, dan is de bedrijfsgrootte niet meer het allerbelangrijkste. Dat is iets wat vader ons altijd heeft voorgehouden. Hij zei, jongens als je boer wilt worden en je houdt van het werk, dan is er altijd wel een kans omdat te doen. We draaien nu goed. We vedden ons zelf heel behoorlijk.

We zijn er van overtuigd dat een samenwerking met anderen zeker zijn nut zou hebben. Maar we zijn er nog niet aan toegekomen, ofschoon we ervan doordrongen zijn dat het een overweging waard is.

Op de schorren kan het vee vrij rondlopen

Bij het bedrijf aan de voorkant daarvan, liggen ongeveer twee en een halve kilometer lange schorren. Daarvan is ook nog een geverdragen, maar wanneer je binnenkomt en je ziet de enorme eikenbalken die alles schragen, dan is het ook geen wonder. Wie nu de vurenhouten kraakspaanders ziet waarmee gebouwd wordt, stijgt het schaamrood naar de kaken. Adri, Louis en Hugo lopen door de stallen, en bekijken hun vee met liefde. We kopen en verkopen altijd zelf op de markt. 't Is toch te gek om los te lopen, als je dat niet doet. Je hebt er maanden zorgvuldig voor gezorgd, en dan geef je het vee uit handen om het door een handelaar te laten verkopen. Ook met het inkopen zijn we er zelf altijd graag bij. We vertrouwen op dat gebied eigenlijk alleen maar ons zelf.

Mengwoelen heeft ons groot voordeel gebracht

De koeien vreten tevreden de peekoppen en kijken ons nieuwsgierig na. Gelukkig hebben we voldoende ruwvoer. Wat we nog buiten hebben, dat is genoeg tot januari, en daarna moeten we pas onze eigenlijke wintervoorraad aan gaan spreken. Trouwens dit jaar hadden we zes hektare snijmais. We hadden voor ons zelf teveel, maar toen hebben we een paar ha verkocht, voor een goede prijs. Weet je, zegt Adri, zo terloops, ik vind dat de boeren nog

In het resolutieboek van de Bergense domeinen, staat dat op de 5e dag van november in het jaar 1530 o.a. Hildenisse is overstroomd, en waarschijnlijk daarna nooit meer is herwonnen. "Op de achtergrond de schorren".

Maar om toch het lot niet geheel aan het toeval over te laten hebben ze destijds wel een aarden wal aan de westzijde van de gebouwen opgeworpen. Maar erg hoog is die niet, en er hoeft echt niet al te veel water te komen of het staat er al tegen. De jongens laten ons zien hoe het water vorig jaar januari tijdens die hevige storm aan het dammetje heeft zitten vreten. Maar als we wat verderop lopen, en je ziet het gras en wier, dat met de laatste vloed is meegekomen, dan is de waterlijn maar akelig dicht bij het huis. Het is natuurlijk wel een voordeel, je kunt water krijgen, maar bij de eerstvolgende eb is het ook weer allemaal weg, want het bedrijf is boven N.A.P. Niettemin kan het toch veel last bezorgen, en je moet er altijd voor op je hoede zijn. Wanneer wij via de radio horen dat er storm op komst is, dan luisteren we verder met ekstra aandacht naar de berichten over de waterverhogingen, want die zijn wel bepaald langrijk. Overdag dan zijn we er helemaal niet bang van hoor, maar als zoiets 's nachts gebeurt dan zijn we er zelf ook niet altijd gerust op. Het komt meer dan eens voor dat zonder dat er nu direkt van gevaar sprake is het water toch al zo hoog tegen het dammetje aanstaat, en de schuimkoppen zo sterk zijn, dat door de stormvlagen de zoute spetters en schuimvlokken tegen de schuur aanvliegen. Tijdens de watersnood van 53 hebben we hier natuurlijk ook goed prijs gehad, maar het voordeel van de ligging tegen de helling was natuurlijk dat het water ook dezelfde dag weer weg was. Niettemin was het wel gelijk een goeie bende in en rond het huis. We hebben wel eens meer in een situatie verkeerd waarbij het noodzakelijk werd geacht door de mensen van de dijkbewaking dat we maatregelen troffen. Toen hebben we eens al het vee losgesneden, maar 't bleek later voor niets te zijn. Nou als je dan die sneren, vaarzen en koeien allemaal door elkaar hebt lopen, en eer je dan alles weer vast hebt staan, dat is een heel karwei, en nu zijn we toch niet meer zo scheutig om maar ineens alles los te maken.

Het is goed hoor dat die mensen van de dijkbewaking er zijn. Maar ze kunnen wel eens te gemakkelijk waarschuwen. Daarna stappen ze in hun auto, en wij kunnen dan later het hele zaakje weer op zijn plek zien te krijgen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat wij dan daarna lekker gaan slapen. We blijven wel wakker en op onze hoede, als het ware in de startblokken om in te grijpen als het nodig is. Je moet er natuurlijk ook tegen kunnen, want in zulke dagen en nachten is er altijd wel een zekere spanning. Er zijn hier mensen geweest, die bij ons 's avonds wel eens hebben gelogeerd, en later zeiden, nou hier wil ik voor geen geld ter wereld wonen, en zeker niet 's nachts blijven. Ja, het is een eenzame hoeve, vroeger zeer zeker maar toch ook nu nog. Bij sommige bedrijven zocht men het in blinden voor de ramen, om de zaak goed af te schermen. Op Hildenisse, hebben destijds de bouwers nog meer veiligheid verwacht van duimdikke staven ijzer door die voor de ramen te bevestigen, waaraan inbrekers zo ze al de moed zouden hebben gehad, toch een urenlange kluif aan zouden hebben in de woelige tijden die achter de hoeve liggen. Zo, toont een oude prent, het Franse beleg in 1774 van Bergen op Zoom. Hildenisse, staat daar ook afgebeeld, de Franse troepen bivakeerden er.

't Wordt schemerig, buiten is het guur, de wind suist door de kale bomen, 't wordt tijd voor een warm bakje koffie. In de woonkamer van Hildenisse is nog maar weinig veranderd aan het interieur, zoals het vroeger was - is het ook nu nog -. Gelukkig heeft men hier nooit de behoefte gevoeld om de zware balken weg te werken achter een goedkoop stukje zachtboard. De grote schouw is er nog helemaal intakt, wel staat er nu een gewone kachel voor, maar in een handomdraai zou alles weer te gebruiken zijn, zoals het altijd is geweest. Er is nu elektrisch licht, maar dat is er ook nog maar negen jaar. Voor die tijd gebruikten we gaslampen en stallantaarns. Adri. moet eens lachen, als hij zegt, ik vraag me af, ze hebben het wel eens over landschapsparken. Zouden ze dan zo ver willen gaan dat ze bijvoorbeeld hier de waterleiding, de elektriciteit en telefoon, plus ook ons televisietoestel weg zouden willen halen? Dat we weer net als vroeger zouden moeten leven. Nou ja je weet het nooit in deze tijd, zegt hij een beetje spottend.

Moeder Bogers is trots op haar drie zonen. En je hoeft er niet lang binnen te zijn om ook de gezellige hartelijke gastvrije sfeer in dit huis te proeven. Brabantse gastvrijheid en gezelligheid. Ja, wat is dat eigenlijk, ze zal niet anders zijn dan bijvoorbeeld de Zeeuwse. We zouden het niet helemaal weten. Alleen als we de warme smakelijke koffie, van moeder Bogers drinken buiten de duisternis valt en we in de stal het vee horen, dan zijn we er zeker van dat hier in ieder geval gastvrijheid en vriendelijkheid heerst, dat dit toevallig op een stukje Brabantse bodem is, doet niet ter zake. Het verdronken land van Reimerswaal, het ligt hier niet ver vandaan. De Schelde heeft het terug genomen. Hildenisse is er nog steeds, en er werd vaak gezegd, met een variant op een andere bekend gezegde. Reimerswaal zal vergaan, maar Hildenisse zal blijven bestaan. U kunt het met eigen ogen zien, volgende keer als U met de trein reist, met een kleun om u eggetig werkelijk een landschappelijk juweeltje.